

Rapport

Vinterplanering 2023/2024

Insatser för att säkerställa att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden 2023–2024

2024-04-30

Förord

Vinterplaneringen utgår från ett beslut i Göteborgs Stads kommunstyrelse som fattades den 10 februari 2021¹.

”Staden har en etablerad struktur för att hantera de problem som finns med människor i akut hemlöshet och utarbetade rutiner för att säkerställa att ingen far illa och att de EU-medborgare som behöver hjälp att ta sig hem till sin familj och sitt hemland får det. Det gäller även vid tillfälliga väderomslag.

Vår uppfattning är att detta bör hanteras inom ramen för den etablerade struktur som redan finns och med den professionalism och det yrkeskunnande som är särskilt viktigt när det gäller allvarliga sociala problem av denna typ.

Vi föreslår därför att hemställa till den ansvariga nämnden, socialnämnd Sydväst, att skyndsamt se över situationen och vid behov genomföra stöttande åtgärder i samverkan med civilsamhälle och ideella aktörer för att säkerställa att den särskilda nödhjälp som kan vara nödvändig med anledning av kylan finns tillgänglig.”

Liknande vinterplaneringar har gjorts under vintern 2021/2022 och 2022/2023 då socialförvaltningen Sydväst i samverkan med idéburna organisationer och myndighetsutövande socialtjänst planerat och genomfört insatser med målsättningen att ingen i Göteborg ska behöva sova utomhus under vinterperioden.

Under vintrarna ökar behovet av icke biståndsbedömda övernattningsplatser² då fler som befinner sig i akut hemlöshet söker stöd via Uppsökarenheten för att få sova inomhus. Tidigare år har de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna utökats genom att fler platser tillskapats via Göteborgs Stads Uppsökarenhet, Räddningsmissionens 35:an samt Räddningsmissionens Station Nord. I årets vinterplanering kunde ej Uppsökarenheten utöka antalet platser utifrån en planerad flytt till nya lokaler och förvaltningens ekonomiska förutsättningar innebar begränsade möjligheterna att tillskapa fler platser i andra lokaler. Efter ett beslut om att tillsätta mer pengar till insatser under vintern kunde ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med frivilligorganisationen Agape skapas som innehöll 20 icke biståndsbedömda övernattningsplatser. 35:an och Station Nord kunde också utöka sina platser på liknande sätt som under föregående års vinterplaneringar med hjälp av det ekonomiska tillskottet.

¹ Kommunstyrelsen, Göteborgs Stad, 2021-02-10 § 136

² Enligt socialtjänstlagen har kommunen det yttersta ansvaret för att personer som bor i kommunen får den hjälp och det stöd som de behöver enligt 2 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen (2001:453). Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt kan ha rätt till bistånd av socialnämnden enligt 4 kapitlet 1 § Socialtjänstlagen (2001:453). De platser som är icke biståndsbedömda kan nyttjas utan kontakt med socialtjänsten i exempelvis akuta lägen och i de fall då individen inte själv ansöker om, eller får beviljat, bistånd till boende.

Innehåll

1	Vinterplanering 2023–2024	4
1.1	Förberedande kartläggning och planering	4
1.1.1	Målgrupper och behov	5
1.1.2	Planerade insatser	6
1.2	Genomförande	6
1.2.1	Grupper för planering och samordning	6
1.2.2	Deltagande verksamheter	7
1.3	Utvärdering	10
1.4	Identifierade behov	12
2	Statistik	14
2.1	Beläggning	14
2.1.1	Total beläggning	14
2.1.2	Fördelning av nyttjade platser	15
2.2	Tillfällen då plats ej kunnat erbjudas	16

1 Vinterplanering 2023–2024

1.1 Förberedande kartläggning och planering

Planeringen för insatserna med målet att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden startade i september 2023. En beredningsgrupp inrättades inom avdelning Boende och hemlöshet, socialförvaltning Sydväst, bestående av avdelningschef, verksamhetschefer, enhetschef och verksamhetsutvecklare.³

Förutsättningarna för denna vinterplanering skiljde sig från tidigare år då Uppsökarenheten stod inför en planerad flytt från sina tidigare lokaler. Flytten ägde rum i oktober 2023 och de nya lokalerna innebar att det saknades möjlighet att utöka antalet icke biståndsbedömda övernattningsplatser på det sätt som genomförts under tidigare vinterplaneringar. Till exempel under vintern 2022/2023 kunde Uppsökarenhetens platser utökas med 10 utöver de ordinarie 6 fältplatserna⁴.

Socialförvaltning Sydväst har två pågående idéburna offentliga partnerskap (IOP) med Räddningsmissionen. Det ena är Station Nord som innehåller övernattningsplatser för utsatta EU-medborgare och personer som saknar uppehållsrätt i Sverige. Tidigare år har detta IOP förstärkts under vinterperioden för att möjliggöra en utökning av personalbemanningen med syfte att öka antalet möjliga övernattningsplatser från ordinarie 40–50 till 70 stycken.

Det andra idéburna offentliga partnerskapet med Räddningsmissionen är 35:an som innehåller 12 platser för icke biståndsbedömd övernattning som beläggs av Uppsökarenheten. Under vintern utökas dessa till 14 platser.

Frivillorganisationen Agape signalerade att de, utifrån ekonomiska förutsättningar, sannolikt inte skulle kunna fortsätta driva sitt boende för personer som är papperslösa. En sådan nedläggning skulle innebära en minskning av 10 platser för målgruppen.

Totalt gjordes uppskattningen att cirka 40 platser saknades för att kunna möta det beräknade behovet av icke biståndsbedömd övernattning under vintern 2023/2024. Beräkningen gjordes utifrån statistik från tidigare års vinterplaneringar. Den uppskattade bristen på platser lyftes och Socialförvaltning Sydväst fattade beslut om ett extra tillskott för insatser under vintern vilket möjliggjorde ett idéburet offentligt partnerskap med Agape, innehållande 20 extra övernattningsplatser under vinterperioden, samt en utökning av det pågående idéburna offentliga partnerskapet med Station Nord för möjliggöra för totalt 70 övernattningsplatser.

³³ Avdelningen Boende och hemlöshet genomgick en omorganisation och från och med 1 januari 2024 består område Boende och hemlöshet av tre avdelningar samt att verksamhetschefsledet inte längre finns kvar.

⁴ Fältplatser är det begrepp som Uppsökarenheten använder för sina icke biståndsbedömda övernattningsplatser.

1.1.1 Målgrupper och behov

Målet för vinterplaneringen är att ingen ska behöva sova utomhus under vinterperioden i Göteborg. För att uppnå målet finns under vintern ett utökat antal platser för icke biståndsbedömd övernattning i enkelrum eller delade rum. Förutom övernattning erbjuds kvällsmat och frukost, möjlighet att duscha samt stöd i myndighetskontakt och kontakt med hälso- och sjukvård då sådana behov finns.

Målgruppen kan delas in i två undergrupper där behov och möjliga insatser ser olika ut. Det är dels personer med tillgång till välfärdssystemet. Detta är personer som vistas i Göteborg och har sin tillhörighet i kommunen. Den andra gruppen saknar generell tillgång till välfärdssystemet. Detta kan vara EU/EES-medborgare utan uppehållsrätt eller personer som är papperslösa⁵ och saknar rätten till legal bosättning i Sverige.

För personer med tillgång till välfärdssystemet så ges, förutom övernattning, information om rätten till bistånd samt motiverande och stöttande samtal för att individen ska ansöka om bistånd från socialtjänsten samt stöd till att upprätta kontakt med socialtjänsten.

För personer utan generell tillgång till välfärdssystemet kan rätten till bistånd finnas i vissa fall. Personer som vistas tillfälligt i en kommun har oftast bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Detta kan tillämpas även i förhållande till exempelvis EU-medborgare som bedöms sakna uppehållsrätt i Sverige. Vad som är nödvändig hjälp för att avhjälpa en akut nödsituation måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall. Dock innebär rätten till bistånd för att avvärja en nödsituation i många fall att biståndet begränsas till enstaka bistånd för mat, logi eller reskostnader för att kunna ta sig tillbaka till det land som personen kommit ifrån⁶.

Det finns tillfällen då insatserna inom ramen för de icke biståndsbedömda platserna inte är tillräckliga. Det kan vara personer som har ett omfattande skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika och/eller omfattande somatiskt och/eller psykisk ohälsa och personen riskerar att fara illa. Om verksamheterna inte kan motivera personen att med stöd ta kontakt med myndighetsutövande socialtjänst behöver den personal och organisation som har kännedom om den enskilde lämna över aktuell oro till myndighetsutövande socialtjänst i form av en orosanmälan.

⁵ Socialstyrelsens definition av papperslösa: Till gruppen papperslösa räknas dels personer som undanhåller sig verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt utlänningslagen (2005:716), dels personer som befinner sig i Sverige utan att ha ansökt om nödvändigt tillstånd för att vistas i landet. Det innebär inte att en person som lever som papperslös nödvändigtvis saknar identitetshandlingar som pass, id-kort eller motsvarande. Papperslösheten avser avsaknaden av tillstånd att vistas i landet

⁶ Vägledning för socialtjänsten i arbetet med EU/EES-medborgare, Socialstyrelsen 2020.

1.1.2 Planerade insatser

Under vinterplaneringen 2023/2024 fanns det tillgång till fyra lokaler för icke biståndsbedömd övernattnig. Det var Uppsökarenhetens fältplatser, Räddningsmissionens 35:an, Räddningsmissionens Station Nord och de extra platserna som bedrevs av frivilligorganisationen Agape.

Att det fanns fyra olika boenden skapade en flexibilitet för beläggning av platserna. Det kan finnas flera skäl till att en enskild person inte kan eller bör befinna sig på ett specifikt boende och genom samverkan kring beläggningen ökade möjligheten att säkerställa att ingen skulle behöva sova utomhus under vintern.

Förutom samverkan kopplat till de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna skedde samverkan med de öppna verksamheterna Johanneskyrkan, som bedrivs av Göteborgs Stadsmissionen, och frukostcaféet Vasagatan, som bedrivs av Räddningsmissionen, för att nå målgruppen i behov av övernattnig.

För de som nyttjade de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna erbjöds information och stöd i kontakten med socialtjänst för att kunna ansöka om bistånd och på så sätt kunna lämna den akuta hemlöshetssituationen genom en mer långsiktig boendelösning. Vid behov gavs även stöd i kontakt med hälso- och sjukvård.

Under vinterperioden fördes statistik över antalet övernattnande på respektive verksamhet samt statistik över de tillfällen då plats ej kunnat erbjudas antingen på grund av brist på platser eller på grund av annat skäl⁷.

1.2 Genomförande

För att genomföra, samordna och utvärdera insatser under vinterplaneringen 2023/2024 fanns grupper för samverkan och samarbete. Det har också funnits en plan för uppföljning och återrapportering till berörda verksamheter.

Insatserna har utvärderats inom vinterplaneringens samverkansgrupp med syfte att fånga upp sådant som fungerat bra och sådant som behöver vidareutvecklas inför kommande vintrar men också för att samla identifierade behov att omhänderta av ordinarie verksamheter löpande under året.

1.2.1 Grupper för planering och samordning

För att samordna och planera insatser under vintern 2023/2024 skapades en beredningsgrupp inom område Boende och hemlöshet i socialförvaltning Sydväst där ledning och verksamhetsutvecklare fanns representerade. Arbetet har skett i nära samverkan med berörda idéburna organisationer.

⁷ Se avsnittet "Statistik" för mer information kring detta.

Planeringen förankrades i stadens avdelningschefsnätverk för Vuxen och försörjningsstöd och där beslutades att uppföljning skulle ske i stadens samverkansgrupp för boendesociala frågor⁸.

En vintergrupp startades för samverkan och samarbete kring insatserna och för att effektivisera nyttjandet av tillgängliga icke biståndsbedömda övernattningsplatser. I denna grupp fanns representanter för deltagande verksamheter inom socialförvaltning Sydväst och idéburna organisationer. Gruppen har haft avstämningsmöten varannan vecka under hela vinterperioden samt ett möte i slutet av vintern för utvärdering.

1.2.2 Deltagande verksamheter

Vinterplaneringen har skett i samverkan mellan område Boende och hemlöshet i socialförvaltning Sydväst och idéburna organisationer samt med myndighetsutövande socialtjänst. Även öppna verksamheter bedrivna av idéburna organisationer har deltagit i samverkan då de har viktiga arenor för att nå ut till målgruppen.

Verksamheter som erbjuder biståndslös övernattning under Vinterplaneringen

Verksamhet	Ordinarie antal platser	Platser under vinterplaneringen
Uppsökarenheten, fältplatser	6	6
35:an	12	14
Station Nord	40–50	70
Agape	0	20
Totalt	58–68	110

1.2.2.1 Uppsökarenheten

Uppsökarenheten är en enhet inom socialförvaltning Sydväst som arbetar uppsökande mot personer som befinner sig i hemlöshet och sover utomhus. # Uppsökarenheten arbetar också tillsammans med exploateringsförvaltningen och Räddningsmissionen för att söka upp de utsatta EU-medborgare och papperslösa som vistas i staden.

Uppsökarenheten erbjuder icke biståndsbedömd övernattning för vuxna som befinner sig i akut hemlöshet. De har 6 platser för övernattning men belägger också de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna som finns på Räddningsmissionens 35:an.

På Uppsökarenheten finns även nio platser som kräver biståndsbeslut. Socialjouren belägger dessa platser och Uppsökarenhetens fältsekreterare följer upp insatserna och har kontakt med aktuellt socialkontor. Under

⁸ Samverkansgrupp inom Göteborgs stad med representation från myndighetsutövande socialtjänst och område Boende och hemlöshet i socialförvaltningen Sydväst. Gruppen är inrättad av avdelningschefsnätverket för Vuxen och försörjningsstöd.

vinterplaneringen har Uppsökarenheten, tillsammans med Räddningsmissionens Station Nord, även belagt platserna som tillskapats genom ett idéburet offentligt partnerskap med den idéburna organisationen Agape.

1.2.2.2 35:an, Räddningsmissionen

Samarbetet mellan Räddningsmissionen och Göteborgs Stad avseende övernattningsplatserna på 35:an har pågått i 13 år utifrån olika avtalsformer och de senaste åren som ett idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Räddningsmissionen har 12 övernattningsplatser på 35:an. Under perioden första november till den 31 mars utökas platserna till totalt 14 platser för att möta det ökade behovet under den kalla vinterperioden. Uppsökarenheten belägger platserna och medverkar vid läkningsarbetet till aktuellt socialkontor.

1.2.2.3 Station Nord, Räddningsmissionen

Göteborgs Räddningsmission och socialförvaltning Sydväst bedriver genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) natthärbärgets Station Nord. Målgruppen är de som vistas i Göteborgs kommun och inte har tillgång till det generella sociala trygghetssystemet, främst utsatta EU-medborgare och papperslösa. Det rör sig om 40–50 övernattningsplatser med möjlighet att utöka till totalt 70 platser vid behov. Som en del av detta IOP finns även ett socialt center där det erbjuds dusch, möjlighet till tvättning av kläder och enklare fika. Där görs också inbokningarna till Station Nord's övernattningsplatser.

1.2.2.4 Vintervilan, Frivilligorganisationen Agape

För att möta behovet av ett ökat antal platser för icke biståndsbedömd övernattningsplatser skapades ett idéburet offentligt partnerskap mellan socialförvaltningen Sydväst och Agape under vinterperioden 2023–2024.⁹ Totalt fanns 20 platser för målgruppen vuxna personer i akut hemlöshet både med och utan tillgång till det generella välfärdssystemet. Inbokningen skedde i samverkan med Uppsökarenheten och Station Nord för att på bästa sätt optimera nyttjandet av icke biståndsbedömda övernattningsplatser som fanns tillgängliga.

1.2.2.5 Johanneskyrkan, Göteborgs Stadsmission

Johanneskyrkan bedrivs av Göteborgs Stadsmission och är en mötesplats som är öppen varje dag. Här erbjuds billig mat, social gemenskap, samtal och vägledning. Det finns också aktiviteter som är öppna att delta i. Mötesplatsen är välkänd bland personer i Göteborg som befinner sig i hemlöshet och social utsatthet. Under vintern syftar samverkan med verksamheten till att nå målgruppen för vinterplaneringen med information och stöd för att få tillgång till de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna.

⁹ Det idéburna offentliga partnerskapet gällde för tidsperioden 2023-12-01 – 2024-03-31.

1.2.2.6 *Frukostcaféet Vasagatan, Räddningsmissionen*

Frukostcaféet Vasagatan bedrivs av Räddningsmissionen och är en mötesplats som är öppen fyra dagar i veckan och serverar frukost till personer som befinner sig i hemlöshet och social utsatthet. Här kan man också ta en dusch och tvätta sina kläder. Man kan få hjälp med att kontakta myndigheter, låna telefon eller samtala om sin situation med de som arbetar inom verksamheten. Under vintern syftar samverkan med verksamheten till att nå målgruppen för vinterplaneringen med information och stöd för att få tillgång till icke biståndsbedömda övernattningsplatserna.

1.2.2.7 *Socialtjänstens myndighetsutövning*

Göteborgs myndighetsutövande socialtjänst finns i de fyra socialförvaltningarna, i förvaltningen för funktionsstöd och i äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. I socialförvaltning Centrum finns förutom den ordinarie socialtjänsten även Socialjouren som kan ge akut bistånd på kvällar, nätter och helger utanför kontorstid.

Samverkan kring vinterplaneringen har skett med de fyra socialförvaltningarna genom information och förankring i stadens avdelningschefsnätverk för Vuxen och försörjningsstöd. Uppföljning och återrapportering har också getts i stadens samverkansgrupp för boendesociala frågor.

I det praktiska genomförandet av insatserna sker samverkan kring individer framför allt med myndighetsutövande socialtjänst i de fyra socialförvaltningarna och i vissa fall med förvaltningen för funktionsstöd.

1.2.2.8 *Boende och hemlöshet, socialförvaltning Sydväst*

Område Boende och hemlöshet inom socialförvaltning Sydväst har haft det samordnade uppdraget för vinterplaneringen där det ingår att samverka med idéburna organisationer och verksamheter inom Göteborgs Stad i planering, genomförande och utvärdering av insatser under vinterplaneringen.

När vinterplaneringen startades upp i september 2023 fanns avdelningen Boende och hemlöshet inom socialförvaltning Sydväst. Från och med första januari 2024 gäller en ny organisation där område Boende och hemlöshet är uppdelat på tre avdelningar inom socialförvaltning Sydväst. Omorganisationen innebar också att det tidigare verksamhetschefsledet togs bort. Detta har påverkat representationen i den beredningsgrupp som bildades kopplat till vinterplaneringen 2023/2024.

Under hösten 2023 deltog avdelningschef, två verksamhetschefer, enhetschef för Uppsökarenheten och två verksamhetsutvecklare i beredningsgruppen. från och med första januari 2024 deltog två avdelningschefer, enhetschef för Uppsökarenheten och två verksamhetsutvecklare

1.3 Utvärdering

I slutet av vinterperioden samlades representanter från socialförvaltning Sydväst och de idéburna organisationerna som deltagit i Vintergruppen för en gemensam utvärdering. De områden som utvärderades var arbetsmiljö, kommunikation och samordning, samarbete med myndighetsutövande socialtjänst, resurser och kapacitet för att möta behov samt andra förslag för att förbättra och förstärka insatserna med målet att ingen ska behöva sova utomhus under vintern.

Förutom denna utvärdering skedde återrapportering och dialog i samverkansgruppen för boendesociala frågor där bland annat representanter för myndighetsutövande socialtjänst deltar.

De idéburna offentliga partnerskap som medverkat i vinterplaneringen följs upp inom ramen för respektive IOP.

Arbetsmiljö

Många upplevde att arbetsmiljön på de representerade verksamheterna varit bättre i år jämfört med tidigare år. Faktorer som bidrog till detta var fler tillgängliga platser för icke biståndsbedömd övernattningsplatser och att det fanns fler alternativ för de som inte kunde erbjudas plats på en viss verksamhet. Även en stabilare planering kring insatserna under vintern lyftes som positivt. Framför allt bidrog detta till minskad stress för medarbetare.

Den öppna verksamheten Räddningsmissionens frukostcafé lyfte att de är mer belastade under vinterperioden på grund av ökad besöksmängd och att besökarna är i sämre skick på grund av kylan. En förstärkt samverkan med Uppsökarenheten är önskad.

I utvärderingen lyftes positiva effekter utifrån att det funnits medarbetare med erfarenhet av arbete kopplat till olika målgrupper och att detta gynnar det gemensamma arbetet. Till exempel kompetens i arbetet med personer som är papperslösa eller de som har ett omfattande skadligt bruk av alkohol och narkotika.

Kommunikation och samordning

Kommunikationen upplevs som ännu bättre jämfört med tidigare år. Det har varit lätt att samverka mellan verksamheterna och det har funnits tydliga kontaktvägar.

Inför kommande vinterperioder lyftes sådant som kan förbättras ytterligare då det upplevs som positivt att verksamheter som ingår i vinterplaneringen har en samsyn kring gemensamma delar. Det kan till exempel vara den information som ges till berörd verksamhet när en person hänvisas till en övernattningsplats genom att ta fram ett gemensamt underlag. Detta gäller även den information som överlämnas om en individ behöver byta plats för övernattningsplats efter en incident. Det är också önskvärt att uppföljningsansvaret, vilken verksamhet som har ansvaret att arbeta stöttande i kontakten med myndighet och hälso- och sjukvård för individen, tydliggörs inför kommande år. Både vad som ingår i uppföljningsansvaret och vilken verksamhet som har det.

Personal på den öppna verksamheten Johanneskyrkan önskar en ingång till övernattningsplatser genom sin kännedom om de personer som annars har svårt att söka stöd på egen hand.

Det lyfts också att det kan skapa förvirring med olika öppettider för de olika övernattningsplatserna. Även om individuella undantag kan göras så hade det varit positivt med en gemensam grund för öppettider.

Samarbete med myndighetsutövande socialtjänst

Under vinterperioden fanns både positiva och negativa erfarenheter kopplat till samverkan med myndighetsutövande socialtjänst. Det finns exempel på när samverkan fungerat väldigt bra och detta vill man lyfta från de medverkande verksamheterna.

I de fall där individer inte själv önskat kontakt med socialtjänst men riskerat att fara illa utifrån sina behov har detta återkopplats till aktuellt socialkontor genom orosanmälningar. Återkopplingen från socialtjänsten har i dessa fall sett olika ut. Det lyfts önskemål om en mer mobil socialtjänst som kan komma ut på plats för att etablera en kontakt.

Kring målgruppen med omfattande behov utifrån både psykisk ohälsa och skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika kan det behövas insatser både från socialförvaltningen och förvaltningen för funktionsstöd och då behövs mer samverkan mellan de olika organisationerna.

Målgruppen som saknar generell tillgång till välfärdssystemet och har omfattande stödbehov har upptagit mycket resurser i form av stöd i kontakt med socialtjänst och hälso- och sjukvård. Det lyfts behov av mer kunskap om målgruppens rättigheter till stöd och gemensamma rutiner inom myndighetsutövande socialtjänst. Exempel lyfts på när individer ej fått lämna ansökan och att ärenden i vissa fall ej öppnats eller utretts. Vid exempelvis utskrivningar från sjukhus finns exempel på när socialtjänsten inte utrett rätten till bistånd utan individen har direkt hänvisats till ej biståndsbedömd övernattningsplatser via Station Nord eller Agape.

Tillräckliga resurser och kapacitet för att möta behoven

I utvärderingen framkom att det funnits tillräckligt med resurser för övernattningsplatser men saknats tillräckliga resurser för uppföljningsarbetet som handlar om att stötta personer i kontakten med socialtjänst för att få mer långsiktiga boendelösningar. Det är önskvärt att få en gemensam tydlighet kring vad som ingår i uppföljningsarbetet kopplat till de individer som nyttjar övernattningsplatserna.

För de som tillhör målgruppen utan generell tillgång till välfärdssystemet har några individer haft stora och omfattande stödbehov både kopplat till somatisk och psykisk ohälsa. Här räcker inte det stöd som kan ges på de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna till. Behov har uppmärksamats där det behövs en planering inför nästa vinterperiod för att kunna möta dessa.

Andra förslag för att förbättra och förstärka insatserna för att förhindra att personer sover utomhus under vintern

Man ser positivt på möjligheten att boka in personer för mer än en natt med syfte att kunna arbeta mer effektivt med stöd i myndighetskontakter och underlätta arbetsmiljön när det kommer till städning och tvätt. För individen ger detta också ökad trygghet och förutsägbarhet.

Det är viktigt för målgruppen att det ska vara lätt att ta sig till sin övernattningsplats och lätt att få besked om plats.

Samverkan mellan myndighetsutövande socialtjänst och vinterplaneringsgrupp är en förutsättning för att kunna möta behov inom målgruppen.

Man ser behov av en längre vinterplanering. Helst mellan första oktober till sista april då det under de år vi haft gemensamma vinterplaneringar kommit kalla perioder både under oktober och under april där behovet av icke biståndsbedömda övernattningsplatser ökat.

Förslag lyftes om att starta upp vinterplaneringen med dialogmöten innan insatserna startar för att då tydliggöra vad som ska göras och även ge möjlighet till att informera externa samverkansparter i syfte att främja samarbetet under vinterperioden. Det är även viktigt att tydliggöra skillnaden mellan grunduppdraget för respektive verksamhet och skillnaden under vinterplaneringen.

Det finns behov att skapa en gemensam kommunikationsplan för insatser under vinterplaneringen både för intern och extern kommunikation.

1.4 Identifierade behov

Under vinterplaneringen 2023/2024 och i den utvärdering som genomförts identifierades behov för att förbättra arbetet med målgruppen kommande vinterplaneringar och löpande under året i ordinarie verksamheter. Behoven utgår från de olika verksamheterna men också från de målgrupper som berörs av vinterplaneringens insatser.

För verksamheter som bedrivs av idéburna organisationer finns behov av ökad kunskap om den myndighetsutövande socialtjänsten med fokus på vuxenheten och rätten till bistånd till boende. Detta bidrar till det arbete som brukar benämnas som ”länkningsarbete” och som handlar om att ge stöd och motivation till individer i deras kontakt med myndighetsutövande socialtjänst för att där kunna ansöka om bistånd med målsättning att få mer långsiktiga boendelösningar med stöd.

I årets vinterplanering identifierades också behov av att öka kunskapen kring orosanmälningar för de personer som riskerade att fara illa på grund av omfattande skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika och/eller psykisk ohälsa. Här behövs ett fortsatt informationsarbete kring hur sådana orosanmälningar görs och stöd i processen för medarbetare och verksamheter.

För personer som ansökt om, och fått, biståndet nödbistånd till boende uppmärksammades att tillgången till vandrarhem brister. Många vandrarhem har fattat beslut om att inte ta emot personer som är skrivna i Göteborg och konsekvensen blir att personer som inte kan lösa en plats i stället söker icke biståndsbedömd övernattningsplats via Uppsökarenheten.

Det finns behov av ökad samverkan med myndighetsutövande socialtjänst kring de personer som har tillgång till välfärdssystemet men nyttjar de icke biståndsbedömda övernattningsplatserna under en längre tid. Det kommer att tas fram en rutin för samverkan utifrån uppdraget ”Analys av akut hemlöshet” inom samverkansgruppen för boendesociala frågor.

För personer som saknar den generella tillgången till välfärdssystemet saknas en rutin för hantering av dessa ärenden inom myndighetsutövande socialtjänst. Målgruppen har rätt att ansöka om bistånd och kan i vissa fall ha rätt till framför allt akut bistånd. För några individer är inte det akuta stödet tillräckligt då det krävs en tids stabilisering för att kunna upprätta en planering för exempelvis återvändande till hemlandet. Detta kan bero på omfattande somatiska omvårdnadsbehov, omfattande psykiatriska omvårdnadsbehov och/eller omfattande skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika.

2 Statistik

I statistikdelen ingår de icke biståndsbedömda övernattningsplatser som funnits under vintern 2023/2024 på Uppsökarenheten, Räddningsmissionens 35:an, Räddningsmissionens Station Nord och Frivilligorganisationen Agapes platser.

Statistiken är insamlad av respektive verksamhet och sammanställd inom socialförvaltning Sydväst under vinterperioden från vecka 48 2023 till vecka 13 2024. Statistiken innehåller andelen belagda platser, andelen personer med tillgång till och utan tillgång till det generella trygghetssystemet, andelen kvinnor och män samt antalet tillfällen då personer inte fått plats och skälet till detta.

Då verksamheterna inte dokumenterar personuppgifter finns inga uppgifter om antalet unika personer varken i förhållande till övernattningar eller de tillfällen då plats ej kunnat erbjudas.

2.1 Beläggning

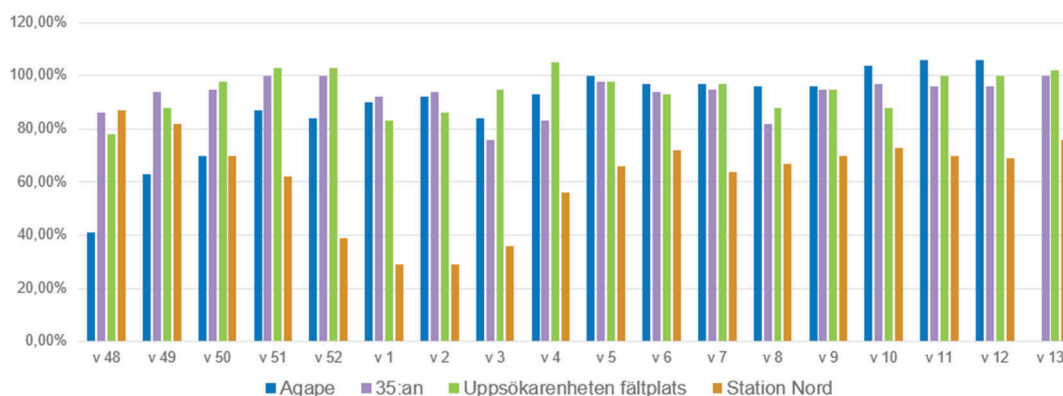
2.1.1 Total beläggning

Under perioden för vinterplaneringen, mellan vecka 48 2023 till vecka 13 2024, har 10 213 biståndslösa övernattningar skett. Ungefär hälften av dessa skedde på Station Nord (5234 stycken).

Under ett fåtal veckor överstiger beläggningen 100 %. Detta beror på att Uppsökarenheten, efter överenskommelse med Socialjouren, använt lediga biståndsbedömda platser som icke biståndsbedömda övernattningsplatser. Även Agape har under några veckor i slutet av vinterperioden en beläggning över 100 % då de haft fler än 20 övernattningar per natt.

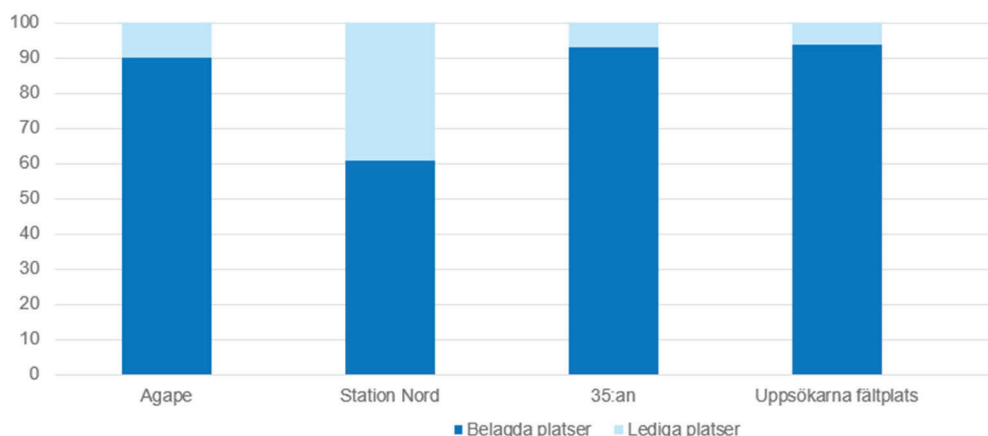
Station Nord hade en nedgång i sin beläggning över jul och nyår och detta följer ett återkommande mönster som setts under flera år då många av de utsatta EU-medborgarna åker tillbaka till sina hemländer över storhelgerna.

Beläggning per boende och vecka

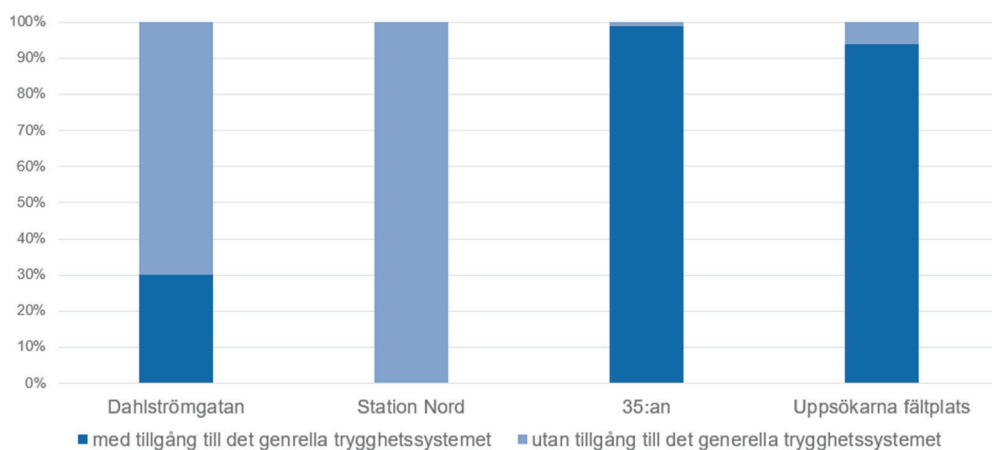
Antalet tillgängliga platser för bostadslös övernattnig har under vinterplaneringen 2023/2024 väl stämt överens med behovet. Station Nord har något lägre beläggning men utifrån lokalens förutsättningar och att alla sängplatser finns i delade rum är det inte ett optimalt läge att alla platser är fullbelagda under längre perioder.

Andelen belagda och lediga platser för hela vinterperioden

2.1.2 Fördelning av nyttjade platser

I statistikinhämtningen har respektive verksamhet angett antalet personer som har övernattnat som bedöms ha tillgång till det generella välfärdssystemet och som bedöms sakna detta.

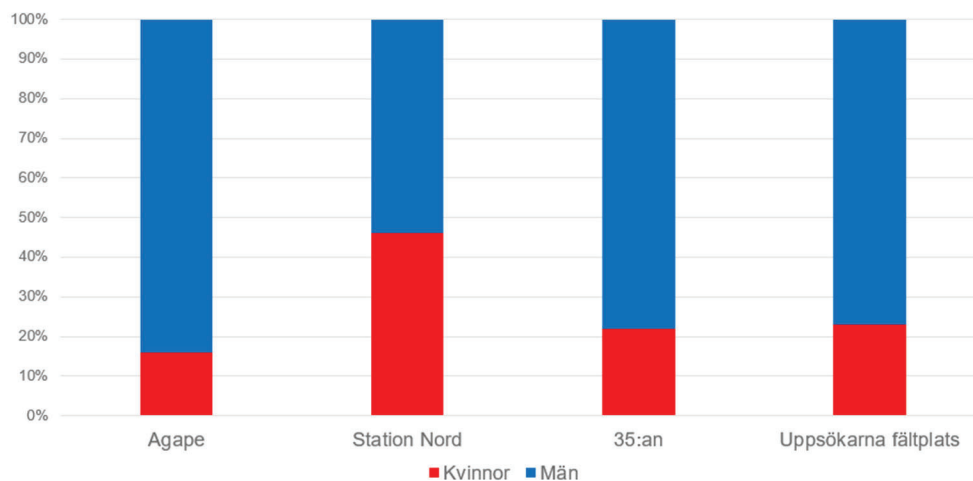
Station Nord är ett boende där målgruppen saknar den generella tillgången till välfärdssystemet. Agape har kunnat ta emot personer ur denna målgrupp då de inte kunnat erbjudas plats på Station Nord. Detta kan bero på omfattande skadligt bruk av alkohol och/eller narkotika eller utåtagerande beteende som gör att övernattnig i delat rum inte är möjligt eller lämpligt. Agape har också tagit emot personer med tillgång till det generella välfärdssystemet när antalet

ordinarie platser på Uppsökarenheten och 35:an inte varit tillräckliga utifrån behov.

Vid några tillfällen under vinterperioden har personer utan tillgång till det generella välfärdssystemet fått övernattningsplats hos Uppsökarenheten. Detta kan bero på att det utifrån individuella skäl inte fungerat att övernatta på Station Nord eller hos Agape.

I statistikinhämtningen fick respektive verksamhet ange ifall de övernattande personerna var kvinnor eller män. I Göteborgs Stads kartläggning över hemlösheten i Göteborg 2022 var 43% av de som befinner sig i akut hemlöshet kvinnor¹⁰. I denna siffra ingår inte bara de som sover utomhus eller i offentliga utrymmen utan även de som bor på skyddade boenden, akutboenden eller på vandrarhem.

Av det totala antalet övernattningar har cirka 33% nyttjats av kvinnor. Andelen kvinnor som nyttjar de biståndslösa övernattningsplatserna på Station Nord är något högre än på de övriga boendena.

2.2 Tillfällen då plats ej kunnat erbjudas

Under årets vinterplanering har respektive boende rapporterat in de tillfällen då biståndslös övernattningsplats ej kunnat ges. Viktigt att notera är att det handlar om tillfällen och inte antalet personer. Det kan till exempel vara en person som är anledningen till ett flertal tillfällen om personen söker övernattning vid flera nätter under vinterperioden.

Under vinterplaneringen 2022/2023 inhämtades statistik kring detta men då gjordes ingen skillnad på anledningen till att platsen inte kunnat erbjudas. Sammanlagt fanns då 159 tillfällen då plats av något skäl inte kunnat erbjudas. Under vinterplaneringen 2021/2022 så fördes inte denna typ av statistik.

Under vinterplaneringen 2023/2024 så fanns 6 tillfällen registrerade då en individ inte fått övernattning på grund av platsbrist. Vid 23 tillfällen har övernattning inte kunnat erbjudas på grund av annat skäl än platsbrist.

¹⁰ Hemlösa och utestängda från bostadsmarknaden april 2022, Göteborgs Stad

I insamlandet av statistik har verksamheterna fått ange vad annat skäl betyder vid de tillfällen då detta skett. Det har varit tillfällen då individer inte fått plats på grund av hot mot personal, upprepade stölder i boendet, omfattande skadligt bruk av alkohol och narkotika i boendet, omfattande somatiska behov eller omfattande psykiatriska behov.

Vid de tillfällen då personerna har för omfattande behov som inte kan tillgodoses på icke biståndsbedömd övernattningsplats har orosanmälningar gjorts till myndighetsutövande socialtjänst.

Antalet tillfällen då plats inte kunnat erbjudas är mycket lägre under årets vinterplanering och anledningarna som troligtvis påverkat detta är att det funnits fler platser och att dessa varit i enkelrum i större omfattning än tidigare år. Det har under denna vinterplanering också funnits ytterligare ett boende att placera på om det inte fungerat på något av de andra boendena.

Socialförvaltningen Sydväst

Telefon: 031-367 97 22

E-post: jenny.martinsson@socialsydvast.goteborg.se